

ІСТОРИЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ У ХІХ ст.

Кінець XVIII ст. ознаменувався двома епохальними подіями у світі - Американською та Французькою революціями. Якщо Американська революція прозвучала набатним дзвоном, провісником кінця "старого порядку", то поховала його революція у Франції. Ця подія величезного історичного масштабу відкрила нову главу в літописі людської цивілізації, її ідеї тою чи іншою мірою були сприйняті у всіх європейських країнах. Саме вони дали могутній імпульс створенню громадянського суспільства, але не за французьким зразком, а з яскраво вираженою національною ознакою. Революції 1848-1849 років, названі "весною народів", стали важливим етапом національно-визвольного руху і боротьби за утворення національних держав.

У ХІХ ст. продовжується промислова революція, що розповсюдилася з Англії на інші європейські країни. Англія була першою країною, де загострилася проблема взаємовідносин праці й капіталу, навколо якої почав обертатися весь політичний процес у найбільш розвинутих країнах. Великих здобутків досягли англійські вчені у фізиці, хімії, біології, медицині, техніці. Англійській природничій науці людство зобов'язане появою дарвінізму. Для Франції ХІХ ст. ознаменувалося низкою повстань, революцій та воєн. Промисловий переворот здійснювався в країні повільно, переважання ручної праці гальмувало розвиток промисловості. Складна соціально-політична ситуація висуває на перший план проблеми революційної боротьби, війни та миру, постаті окремих політичних діячів. Проте одночасно тривав активний науковий і мистецький пошук. Саме Париж у ХІХ ст. став справжньою культурною столицею Європи, а наукові відкриття французьких вчених визначили розвиток науки у ХХ ст.

У Німеччині набагато пізніше, ніж в Англії та Франції, почався інтенсивний промисловий розвиток. Буржуазна революція 1848 р. закінчилася поразкою, так і не виконавши свого завдання - знищити феодальну роздробленість, адже Німеччина складалася із 38 невеликих держав. Проте революція підштовхнула економічний розвиток країни, почалося руйнування феодальних традицій, в деяких німецьких країнах ухвалено конституції. У 60-ті роки перший міністр Пруссії Отто фон Бісмарк зумів об'єднати Німеччину на мілітаристській основі.

Остання третина ХІХ ст. - час бурхливого розвитку великого промислового виробництва. Велике виробництво вимагало нових форм організації промисловості та великих фінансових інвестицій. Це спричинило формування вузького елітарного прошарку - фінансової олігархії, яка володіла командними висотами в економіці. Відбулося також величезне розширення міжнародного товарообміну. Стрімка індустріалізація різко розширила ємність внутрішнього ринку провідних країн світу. Боротьба за контроль над національними ринками ставала все жорстокішою. Наприкінці століття між європейськими країнами посилюється суперництво. Початок боротьби за поділ світу посилював ймовірність загальноєвропейського військового конфлікту.

У культурному житті ХІХ ст. спостерігаються два взаємопов'язаних процеси - розвиток національних культур та виникнення культурних феноменів, що мали світове значення. Розквіт національних культур був зумовлений утворенням та зміцненням національних держав. У свою чергу, інтеграційні культурні процеси були покликані до життя схожими соціально-економічними умовами, світоглядом, поглибленням зв'язків між народами.